

Motion till riksdagen
2009/10:So614

av **Morgan Johansson m.fl. (s)**

Nya utmaningar för narkotikapolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av förebyggande arbete mot narkotikamissbruk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att inom ramen för det nordiska samarbetet fortsätta att verka för en restriktiv narkotikapolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bekämpning av narkotikabrottslighet.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om missbrukarvård och projektet Ett kontrakt för livet.

¹ Yrkande 3 hänvisat till JuU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Under 1990-talet kunde vi se en ökning av narkotikamissbruk, framför allt bland ungdomar. Andelen 15-åringar som uppgav att de provat narkotika trefaldigades. Orsakerna var flera. Tillgängligheten till narkotika i Sverige ökade, på grund av att det kom in mer droger över våra gränser. När Sovjetunionen och östblocket föll samman, öppnades samtidigt transportvägarna för narkotika österifrån. Dessutom medförde den ekonomiska krisen att de sociala problemen ökade. Att ökad social stress kan medföra ökat drogberoende är välkänt.

Skåne är särskilt utsatt för drogmissbruk på grund av att nästan all tung narkotika som kommer in i Sverige går via Skåne. I Skåne har problemen med droganvändning varit större än i övriga Sverige.

För att bryta utvecklingen antog riksdagen på den socialdemokratiska regeringens förslag en narkotikahandlingsplan 2002. Det förebyggande arbetet förstärktes, såväl lokalt som centralt. Informationskampanjer drogs i gång, kommuner och landsting tog fram egna handlingsplaner och ett stort antal lokala drogförebyggare anställdes för att samordna det förebyggande arbetet.

Stora resurser användes också till forskning och utvärdering, bland annat för att utforma strategier för att möta nya narkotikahot. Det centrala arbetet kom att ledas av Mobilisering mot narkotika. Utgångspunkten var att det inte bara behövdes mer pengar till det förebyggande arbetet, utan också en stark nationell resurs för att driva det narkotikaförebyggande arbetet. Nya metoder behövdes tas fram och gamla metoder utvärderas.

Arbetet var framgångsrikt. Efter 1990-talets ökande trend, vände kurvorna nedåt under 2000-talet. Andelen ungdomar som i nationella undersökningar uppgav att de provat narkotika minskade år efter år. Och det fanns inga tecken på att det berodde på att tillgängligheten minskade, för det gjorde den sannolikt inte. Det vara snarare så att ungdomars motståndskraft och vilja att säga nej till droger ökade under dessa år.

Efter regeringsskiftet lade den borgerliga regeringen emellertid ned Mobilisering mot narkotika. Idag står det nationella förebyggande arbetet i praktiken utan ledning, och man har skingrat den specialkompetens som byggdes upp under dessa år. Även om uppgifterna överförts till andra myndigheter är risken stor att arbetet blir otydligare och tappar i fokus, tempo och samordning. På sikt hotas också kommunernas förebyggande arbete.

Särskilt allvarligt är detta mot bakgrund av att en ny drog nu på allvar fått fotfäste i Sverige, nämligen kokain. Det har tidigare varit mycket sällsynt, men på grund av att narkotikasmugglarna nu hittat vägar in i Västeuropa från Sydamerika, växer det problemet i hela Europa. Det är mycket oroväckande. När kokainet kom till USA förändrades drogmarknaden fullständigt, och drogen har spelat en stor roll för att skapa den misär vi nu ser i de amerikanska storstädernas utsatta bostadsområden.

Det är således mycket angeläget att regeringen återtar det nationella initiativet i det drogförebyggande arbetet, och återigen sätter upp ett nationellt centrum för att driva arbetet framåt.

Gemensam restriktiv narkotikapolitik med Danmark

I Köpenhamn finns ett förslag om att släppa haschet fritt. Man vill införa en modell med statliga försäljningsställen. Om detta skulle bli verklighet, så skulle inte bara missbruket i Danmark öka kraftigt. Dessutom skulle situationen på den svenska sidan av sundet påverkas mycket negativt. När Danmark tillät fri försäljning av hasch i Christiania, uppgav till exempel 40 procent av de ungdomar i Lund som provat narkotika att de köpt den i Danmark. Nu är försäljningen i Christiania stängd, och att nu åter öppna fri försäljning av hasch skulle innebära ett allvarligt steg tillbaka. Köpenhamn skulle bli Nordens Amsterdam ur narkotikasynpunkt.

Fri försäljning av narkotika i Köpenhamn skulle dessutom strida mot den nordiska överenskommelse som träffades i Lund 2004, där alla nordiska och baltiska länder åtar sig att verka för en restriktiv narkotikapolitik.

Det finns dessbättre ingen majoritet för närvarande för detta förslag i Folketinget. Icke desto mindre bör Sveriges regering inom ramen för det nordiska samarbetet försäkra sig om att Danmark står bakom den nordisk-baltiska överenskommelsen om en restriktiv narkotikapolitik.

Polisens gatulangningsgrupper

För att förhindra handel på gatunivå och att öppna drogmarknader etableras krävs särskild kompetens. I takt med att polisväsendet byggdes ut under förra mandatperioden avsatte polismyndigheterna, bland annat i Skåne, allt större resurser till bekämpning av narkotikabrottsligheten. De särskilda gatulangningsgrupperna visade sig vara mycket effektiva. Det är därför särskilt viktigt, när drogsituationen av allt att döma blir allvarligare under kommande år, att polismyndigheterna fortsätter att prioritera denna form av polisarbete.

Missbruksvård

Under förra mandatperioden startades ett särskilt projekt för att effektivisera och bygga ut missbruksvården för de allra tyngsta missbrukarna, de som tvångsomhändertas. Det gick under namnet "Ett kontrakt för livet", och syftade till att förbättra vårdkedjan genom att bland annat säkerställa att det alltid fanns en god eftervård för den som blivit fri från sitt missbruk.

Hittills har 300 tunga missbrukare som tvångsomhändertagits enligt lagen om vård av missbrukare (LVM) tecknat ett kontrakt för sitt eget tillfrisknande. De tre första månaderna tillbringade de sedan, liksom i vanliga fall vid LVM, på en av statens institutioner. Efter tre månader övergår vården i öppnare form, och då blir missbrukaren kommunens ansvar. För de 300 personerna med kontrakt betalade staten 80 procent av kostnaden för vården efter institutionen.

En tredjedel av missbrukarna blir fria från sitt missbruk med hjälp av "Ett kontrakt för livet", vilket är ett gott resultat mot bakgrund av att det rör sig

Fel! Okänt namn på

om personer som från början tvångsomhändertagits, och alltså haft mycket låg motivation för att bli fria från sitt missbruk.

Det är emellertid nu osäkert om denna vårdform får fortsätta. Regeringen bör klargöra detta.

Stockholm den 1 oktober 2009

Morgan Johansson (s)

Anders Karlsson (s)

Christer Adelsbo (s)

Göran Persson i Simrishamn (s)

Kent Härstedt (s)

Leif Jakobsson (s)

Marie Granlund (s)

Rose-Marie Carlsson (s)

Bo Bernhardsson (s)

Christin Hagberg (s)

Inger Jarl Beck (s)

Kerstin Engle (s)

Luciano Astudillo (s)

Ronny Olander (s)